

Granskning av ärenden
angående äktenskapstvång,
försök och förberedelse därtill
samt vilseledande till tvångs-
äktenskapsresa

Rapport ÅM-A 2016/0359
Utvecklingscentrum Göteborg
Juni 2016

Innehållsförteckning

1	Inledning	3
1.1	Uppdraget.....	3
1.2	Sammanfattning.....	3
2	Arbetets bedrivande.....	5
2.1	Projektorganisation	5
2.2	Granskningsmaterialet	5
2.3	Metod och arbetssätt.....	5
2.4	Utgångspunkter för granskning.....	5
3	Straffbestämmelserna	7
4	Iakttagelser vid granskningen.....	8
4.1	Brottets rubricering.....	8
4.2	Hur brottet uppdagats och samverkan med andra myndigheter ...	8
4.3	Målsägande	9
4.4	Målsägandens medverkan.....	9
4.5	Målsägandens uppgifter om olaga tvång och utsatt belägenhet...	10
4.6	Förordnande av målsägandebiträde eller särskild företrädare för barn	10
4.7	Misstänkta	11
4.8	Åklagarnas förundersökningsåtgärder	11
4.9	Avskrivningsbeslut	11
5	Analys och slutsatser	13
5.1	Äktenskap eller äktenskapsliknande förbindelse.....	13
5.2	Försök och förberedelse.....	15
5.3	Behov av metodstöd.....	16
	Bilaga (granskningsmall).....	18

1 Inledning

1.1 Uppdraget

Den 1 juli 2014 straffbelades äktenskapstvång, försök och förberedelse därtill samt vilseledande till tvångsäktenskapsresa. Syftet med kriminaliseringarna var att stärka skyddet mot ofrivilliga äktenskap.

Regeringen beslutade den 10 mars 2016 (Ju2016/02188/Å) att uppdra åt Åklagarmyndigheten att granska samtliga ärenden som anmälts till åklagare avseende nyss nämnda brott.

I uppdraget har ingått att

- kartlägga samtliga ärenden samt analysera skälen till att åtal ännu inte har väckts
- redogöra för vilken myndighetssamverkan som har bedrivits under utredningsarbetet och, i förekommande fall, ange om ärenden har initierats av andra myndigheter
- bedöma om det finns behov av att vidta åtgärder för att dels utveckla och höja kvaliteten på brottsutredningarna, dels stärka myndighetssamverkan i övrigt.

1.2 Sammanfattning

Åklagarmyndighetens Utvecklingscentrum Göteborg har genomfört granskningen. Den har omfattat samtliga vid Åklagarmyndigheten avslutade ärenden som inte har lett till åtal för äktenskapstvång, försök och förberedelse därtill samt vilseledande till tvångsäktenskapsresa.

Nedläggningsbesluten har motiverats med bevissvårigheter eller att det saknas anledning att anta att brott som hör under allmänt åtal har begåtts. Vid en samlad bedömning framstår åklagarnas nedläggningsbeslut genomgående, med några få undantag, som riktiga.

I samband med granskningen har högre åklagare med stöd av 7 kap. 5 § rättegångsbalken återupptagit tre förundersökningar i lika många ärenden angående äktenskapstvång, förberedelse till äktenskapstvång och vilseledande till tvångsäktenskapsresa. Det sistnämnda brottet bedöms dock i nuläget som olaga frihetsberövande.

Det har förekommit frekvent och överlag tillfredsställande samverkan mellan olika myndigheter. Denna samverkan har bestått i informationsutbyte och förhör med olika myndighetsföreträdare. I en del ärenden har samråd ägt

rum på Barnahus¹, där representanter från olika myndigheter, bl.a. åklagare, har deltagit.

De uppgifter som främst legat till grund för polisanmälan kommer från målsägande, skola eller annan person i målsägandens närhet. Annan person kan till exempel vara en pastor, pojkvän eller fostermamma.

Utvecklingscentrum Göteborg avser att under året tillhandahålla ett enkelt metodstöd i form av en sida på Åklagarmyndighetens intranät Rånet (se utvecklingscentrumens verksamhetsplan 2016, avsnitt B.16). Några ytterligare kvalitetshöjande åtgärder från Åklagarmyndighetens sida bedöms i nuläget inte behövas.

Samråd har ägt rum med Polismyndighetens Utvecklingscentrum Mitt. Det råder enighet mellan utvecklingscentrumen om att målsättningen är att tillhandahålla Polis- och Åklagarmyndigheternas personal ett gemensamt metodstöd.

¹ Vid Barnahus sker samverkan mellan polis, åklagare, socialtjänst, barnläkare och företrädare för barn- och ungdomspsykiatri som arbetar med barn som blivit utsatta för brott, våld eller övergrepp. Förhör med barn under en förundersökning kan ske på Barnahus som är barnanpassat såväl avseende lokaler som utbildad personal.

2 Arbetets bedrivande

2.1 Projektorganisation

Vice överåklagare Mikael Björk har varit projektansvarig.

Kammaråklagarna Madeleine Berndt Stragnér och Kristina Ehrenborg Staffas har varit projektledare. Dessa båda har utfört större delen av gransknings- och analysarbetet.

2.2 Granskningsmaterialet

Granskningen har omfattat samtliga vid Åklagarmyndigheten avslutade ärenden som inte har lett till åtal (dvs. ärenden i vilka förundersökning inte har inletts samt ärenden i vilka förundersökningarna har nedlagts eller avslutats med negativa åtalsbeslut).² Endast de ärenden som avslutades senast den 30 april 2016 har granskats. Det är fråga om 48 ärenden innehållande 71 brottsmisstankar.

2.3 Metod och arbetsätt

En kopia av samtliga handlingar i respektive polisärende beställdes via de ansvariga åklagarkamrarna. Däremot beställdes inga åklagarakter eftersom dessa fanns (och finns) i elektronisk form i Åklagarmyndighetens ärendehanteringssystem Cåbra.

Polis- och åklagarakterna granskades därefter utifrån en på förhand bestämd granskningsmall (se bilaga 1).

2.4 Utgångspunkter för granskning

Utgångspunkterna för den fastställda granskningsmallen och granskningsarbetet i övrigt har varit regeringens proposition 2013/14:208 *Stärkt skydd mot tvångsäktenskap och barnäktenskap samt tillträde till Europarådets konvention om våld mot kvinnor* samt Åklagarmyndighetens handböcker som främst berör andra typer av brott mot person än de nu aktuella. Bland dessa kan särskilt nämnas de av Utvecklingscentrum Göteborg publicerade tre handböckerna Hedersrelaterat våld (december 2006 och uppdaterad juni 2014), Be-

² Den 20 juni 2016 väcktes ett åtal för äktenskapstvång m.m. Samma dag pågick ytterligare förundersökningar angående äktenskapstvång, försök och förberedelse därtill samt vilseledande till tvångsäktenskapsresa i tillhoppa 16 ärenden.

mötande av brottsoffer (februari 2012 och uppdaterad juni 2016) och Handläggning av ärenden gällande övergrepp mot barn (mars 2012 och uppdaterad februari 2016). Vidare har utvecklingscentrumets rapport Tvångsmedelsanvändning och beslutsfrister m.m. vid vålds- och sexualbrott i nära relation och mot barn (februari 2010)³ beaktats.

De tre åklagarna som deltagit i granskningsarbetet har samrått om uppkomna gränsdragningsfrågor för att säkerställa enhetliga granskningsbedömningar.

³ I rapporten dras bl.a. två statistiskt säkerställda slutsatser, nämligen att dels ett förordnande av målsägandebiträde eller i förekommande fall särskild företrädare dels ock ett anhållande av den misstänkta eller misstänkte personen har en signifikant positiv inverkan på lagföringsandelen.

3 Straffbestämmelserna

De aktuella straffbestämmelserna i 4 kap. 4 c § och 4 d § brottsbalken trädde i kraft den 1 juli 2014.

4 kap. 4 c § brottsbalken

Den som genom olaga tvång eller utnyttjande av utsatt belägenhet förmår en person att ingå ett äktenskap som är giltigt i den stat där det ingås, i den stat enligt vars lag det ingås eller i en stat i vilken minst en av makarna är medborgare eller har hemvist döms för äktenskapstvång till fängelse i högst fyra år.

Detsamma gäller den som på sätt som anges i första stycket förmår någon att ingå en äktenskapsliknande förbindelse, om den ingås enligt regler som gäller inom en grupp och som

1. innebär att parterna betraktas som makar och anses ha rättigheter eller skyldigheter i förhållande till varandra,
2. innefattar frågan om upplösning av förbindelsen.

4 kap. 4 d § brottsbalken

Den som genom vilseledande förmår en person att resa till en annan stat än den där han eller hon bor, i syfte att personen genom olaga tvång eller utnyttjande av hans eller hennes utsatta belägenhet ska förmås att ingå ett sådant äktenskap eller en sådan äktenskapsliknande förbindelse som avses i 4 c §, döms för vilseledande till tvångsäktenskapsresa till fängelse i högst två år.

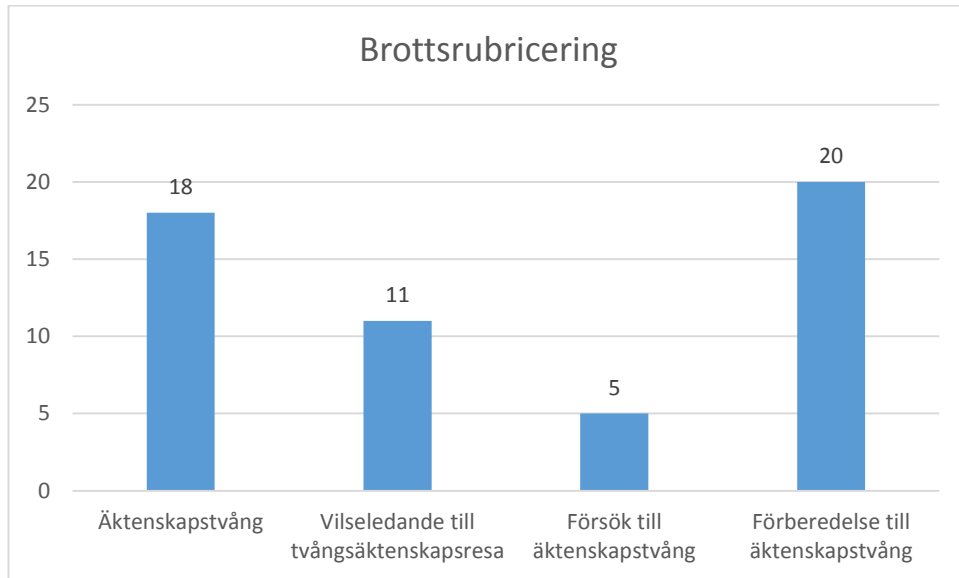
Även försök och förberedelse till äktenskapstvång är straffbelagda enligt 4 kap. 10 § brottsbalken.

Äktenskapstvång och försök till detta brott är enligt 2 kap. 2 § 4 st. 1 p. brottsbalken undantagna från kravet på dubbel straffbarhet.

Det bör noteras att regeringen i det aktuella lagstiftningsärendet gjorde bedömningen att ett barnäktenskapsbrott inte bör införas (se prop. 2013/14:20 s. 67-72).

4 Iakttagelser vid granskningen

4.1 Brottets rubricering

De mest frekventa brottsmisstankarna är äktenskapstvång och förberedelse till detta brott.

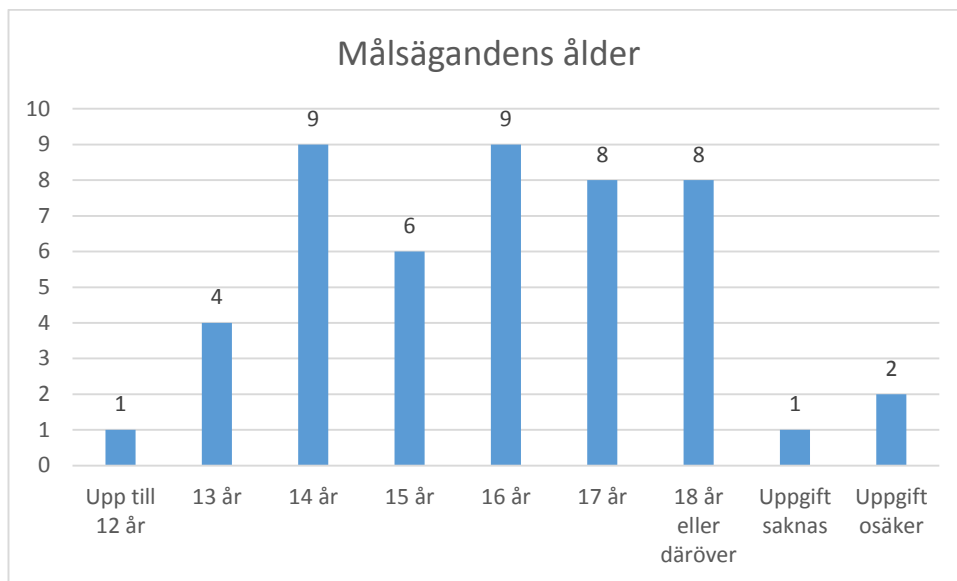
4.2 Hur brottet uppdagats och samverkan med andra myndigheter

De uppgifter som främst legat till grund för polisanmälan kommer från målsäganden, skola eller annan person i målsägandens närhet. Annan person kan till exempel vara en pastor, pojkvän eller fostermamma.

Det är inte ovanligt att samverkan mellan polis/åklagare och andra myndigheter har ägt rum, företrädesvis med sociala myndigheter men även med skola. Denna samverkan har sett ut på olika sätt och varierat mycket i innehåll och omfattning. Det kan till exempel vara inhämtande av såväl enstaka som mer omfattande uppgifter. I en del av de granskade ärendena har även förhör med skolpersonal och personal vid sociala myndigheter förekommit.

Beträffande målsägande under 18 år har samverkan skett genom samråd och förhör på Barnahus i 19 ärenden.

4.3 Målsägande

Det förekommer endast en målsägande i varje ärende. Endast en målsägande är av manligt kön.

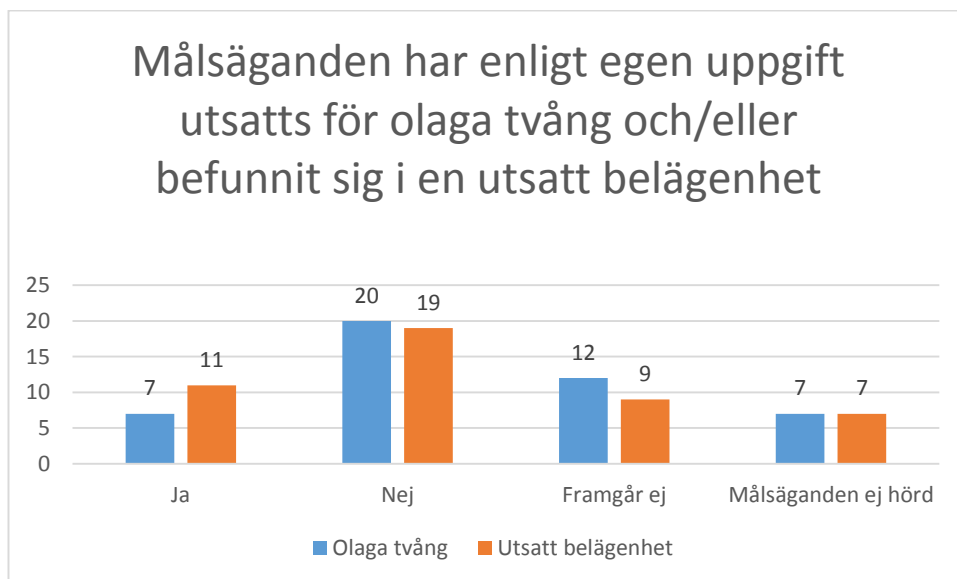
I 37 förundersökningar är målsägandena mellan tolv till och med 17 år gamla, 14 av dessa är under 15 år. I två förundersökningar har målsägandens ålder inte kunnat fastställas.

4.4 Målsägandens medverkan

Att en målsägande medverkat under utredningen behöver inte nödvändigtvis innebära att målsäganden lämnat samma uppgifter under hela förundersökningen. Vissa uppgifter kan t.ex. ha lämnats initialt och sedan ändrats i efterföljande förhör. I sådana fall har (gransknings-) bedömningen gjorts att målsäganden medverkat i utredningen. Endast i de fall målsäganden förklarat sig inte vilja medverka eller inte lämnat några uppgifter överhuvudtaget har bedömningen gjorts att målsägandens medverkan saknas.

Målsägandena har medverkat i 33 av de granskade förundersökningarna. I fyra förundersökningar har målsäganden inte medverkat.

4.5 Målsägandens uppgifter om olaga tvång och utsatt belägenhet

I 18 ärenden har målsäganden uppgivit sig vara utsatt för olaga tvång och/eller befunnit sig i en utsatt belägenhet.

4.6 Förordnande av målsägandebiträde eller särskild företrädare för barn

Målsägandebiträde eller särskild företrädare har förordnats i 24 av de granskade ärendena. I 18 ärenden, där målsäganden har hörts, kan utläsas att målsägandebiträde eller särskild företrädare varit närvarande.

I sex ärenden har målsägandeförhör hållits utan sådan närvaro trots att förordnande funnits. Vid granskningen har framkommit att beslut om förordnande i vissa fall har fattats efter målsägandeförhöret. I en del av ärendena saknas det anteckningar om vilka som varit närvarande vid förhör.

I 24 ärenden har varken målsägandebiträde eller särskild företrädare förordnats. I en del av dessa ärenden har målsäganden inte heller hörts. Orsaken till detta har till exempel varit att målsäganden befunnit sig utomlands eller att målsägandens tidigare lämnade uppgifter till sociala myndigheter har godtagits och bedömts som tillräckliga. I något fall finns det inte heller någon utpekad målsägande. Det förekommer även ärenden där gärningen är begången före den 1 juli 2014.

4.7 Misstänkta

De misstänkta är företrädesvis föräldrar till målsäganden. Så är det i 34 förundersökningar. I cirka hälften av förundersökningarna har förhör med misstänkt inte hållits och i endast nio ärenden har offentlig försvarare förordnats.

4.8 Åklagarnas förundersökningsåtgärder

I 41 ärenden har åklagarinträde skett inom fem dagar från anmälan.

I merparten av förundersökningarna har åklagare lämnat dokumenterade direktiv. De flesta direktiven är dock kortfattade och innehåller exempelvis endast anvisningar om att målsäganden ska höras. I några fall är direktiven mer utförliga innehållande anvisningar om vilka personer som ska höras, vilka frågor som ska ställas och upplysningar om de objektiva rekvisiten.

I ytterst få ärenden har reella eller personella tvångsmedel använts.

Det har inte förekommit någon begäran om internationell rättslig hjälp i något ärende.

46 ärenden har handlagts av chefsåklagare, vice chefsåklagare eller kammaråklagare. Endast två förundersökningar har letts av assistentåklagare.

4.9 Avskrivningsbeslut

Skälen för avskrivningsbesluten är antingen att det föreligger bevissvårigheter eller att det saknas anledning att anta att brott som hör under allmänt åtal har förövats. Vissa av de förstnämnda avskrivningsbesluten är närmare motiverade med att det föreligger svårigheter att få målsäganden att medverka eller att hon eller han befinner sig utomlands.

I ett ärende har ledningen av förundersökningen återlämnats till polisen då det inte längre förelåg skäl att förundersökningen skulle ledas av åklagare.

När det gäller skälet att det saknas anledning att anta att brott som hör under allmänt åtal har förövats har två gärningar ägt rum före den 1 juli 2014.

När det gäller äktenskapstvång och förberedelse till äktenskapstvång är det inte ovanligt att de objektiva brottsrekvisiten inte är uppfyllda. Det gäller inte minst förberedelse till äktenskapstvång i de fall där inga straffbara förberedelseåtgärder har vidtagits. Det kan exempelvis vara fråga om samtal och/eller rykten inom familjen om att gifta bort en familjemedlem (se vidare avsnitt 5.2).

Till grund för bedömningen av om de granskade besluten är riktiga eller inte ligger Riksåklagarens riktlinjer (RåR 2013:1) Överprövning och annan prövningsverksamhet. Av dessa riktlinjer framgår bl.a. att det kan finnas fog

för olika uppfattningar och att åklagarbeslut enligt huvudregeln inte bör ändras om den bedömning som gjorts av åklagaren är en av flera som är godtagbara.

31 av de granskade besluten är riktiga. Åklagarna har haft fog för sina bedömningar i 13 ärenden.

I tre ärenden har högre åklagare med stöd av 7 kap. 5 § rättegångsbalken funnit skäl att återuppta lika många förundersökningar angående äktenskapstvång, förberedelse till äktenskapstvång och vilseledande till tvångsaktensreses. Det sistnämnda brottet bedöms dock i nuläget som olaga frihetsberövande.

5 Analys och slutsatser

5.1 Äktenskap eller äktenskapsliknande förbindelse

Målsägandena är oftast flickor eller kvinnor med anknytning till olika stater och med varierande kulturella utgångspunkter. Det som anses som ett äktenskap eller äktenskapsliknande förbindelse i en stat kanske inte är det i en annan.

Vissa iakttagelser gjorda vid granskningen tyder på att det råder olika uppfattningar även inom en stat om ett äktenskap eller äktenskapsliknande förbindelse har ingåtts eller inte. Exempelvis förekommer det i ett granskat ärende fotografier som kan uppfattas som bröllopsfotografier. I förhör med olika personer har det dock invänts att det endast är fråga om en förlovning. En sådan invändning måste - om den inte kan lämnas utan avseende - motbevisas. Det kan vid sådant förhållande vara nödvändigt att inhämta uppgifter om innehållet i utländsk rätt eller statens sedvänjor för att fastställa om ett äktenskap har ingåtts eller inte.

Det finns i nuläget inget enkelt sätt att inhämta sådana uppgifter. Ett sätt är att hemställa om hjälp från Justitiedepartementets enhet för brottmålsärenden och internationell rättsligt samarbete (BIRS). Ett annat sätt är att begära internationell rättslig hjälp. De olika alternativen är typiskt sett förenade med praktiska problem. Det kan exempelvis vara tidsödande att utröna innehållet i den utländska rätten och, framför allt, hur det konkreta förhållandet mellan två personer ska bedömas.

Ett exempel på en förundersökning angående äktenskapstvång som nedlagts på grund av bevisvärigheter

Inledningsvis har skolan tagit kontakt med sociala myndigheter efter att ha sett fotografier på sociala medier från en fest benämnd "Arabic Wedding". På fotografierna ser man målsäganden iklädd en vit klänning och slöja. Personal på skolan har även sett två ringar på målsägandens ena finger. Målsäganden var 17 år och gick i särskola. Av de uppgifter som målsäganden lämnat framgår inte tydligt huruvida hon är gift eller inte eller om någonting företagits mot hennes vilja. Både målsägandens far, som varit misstänkt, och målsägandens fästman/man har i förhör uppgett att det är en förlovning som ägt rum. Fästmannen/mannen har dock tillagt att de varit hos en präst och skrivit på handlingar avseende brudgäva. Vidare har han förklarat att det är fråga om ett vigselbevis men att giftermålet ska ske först om två-tre år. Målsägandens far har i förhör påstått att ett avtal har skrivits för att målsäganden och den tilltänkte mannen ska kunna träffas och för att målsäganden inte ska få dåligt rykte. Fadern har vidare förklarat att ingen har tvingat dem till detta och att avtalet inte var bindande.

Ärendet belyser svårigheterna att bortom rimligt tvivel styrka att ett äktenskap har ingåtts. Sådana svårigheter förekommer i flera av de granskade ärendena.

Utrymmet för att inhämta bevisning genom utredningsåtgärder som är vanligt förekommande i förundersökningar angående andra brott mot person (exempelvis inhämtande av rättsintyg, dna-undersökningar och andra forensiska undersökningar) är typiskt sett begränsat när det gäller de nu aktuella brottstyperna.

Hemlig avlyssning av elektronisk kommunikation är enligt 27 kap. 18 § 2 st. 4 p. rättegångsbalken lagligen möjlig endast när det gäller äktenskapstvång och försök därtill. En första förutsättning för sådan avlyssning är att det kan antas att det aktuella brottets straffvärde överstiger fängelse i två år. Motsvarande gäller enligt 27 kap. 18 § 3 st. och 19 § rättegångsbalken hemlig övervakning av elektronisk kommunikation.

Det anförda innebär att målsägandens medverkan och hennes eller hans uppgifter under förundersökningen och vid en eventuell huvudförhandling blir av stor - kanske ibland direkt avgörande - betydelse för möjligheterna att få en lagföring till stånd.

I de granskade ärendena är målsägandena ofta omyndiga och bor hemma hos de personer som kan misstänkas för brottet, dvs. föräldrarna. Det kan av lätt insedda skäl vara svårt för målsäganden att i förhör lämna belastande uppgifter om dessa personer, som kanske är deras enda trygghet. Även om de underåriga målsägandena omhändertas av sociala myndigheter under en akut fas löser inte detta alltid problemen på sikt. Det förekommer i de granskade ärendena exempel på att målsäganden som omhändertagits, efter t.ex. en orosanmälan, vill tillbaka till sin familj.

Ett exempel på en förundersökning som nedlagts på grund av bevissvårigheter

Målsäganden, som var familjehemsplacerad på grund av misshandel i hemmet, besökte sin familj ibland och hade vid något sådant tillfälle hört att det planerades ett giftermål. Vid ett tillfälle avvek målsäganden från familjehemmet och några veckor senare fick personal på boendet ett telefonsamtal från henne. Hon uppgav då att hon befann sig instängd i ett rum utomlands på en namngiven ort tillsammans med sina farbröder. Hon var rädd och misstänkte att hon skulle bli bortgift. Målsäganden hade dragit skam över familjen genom att hon lämnat dem och levde ett självständigt liv. På fråga uppgav hon att hon blev lurad till att bege sig utomlands. Hon pressades till att åka utomlands under förevändning att hon endast skulle vara där i tre dagar. Under telefonsamtalet uppgav målsäganden "jag kan inte vara här", "jag kommer att dö här", och "kommer någon och hjälper mig". Målsäganden blev då ombedd att kontakta ambassaden.

Det saknas uppgifter i förundersökningen om vilka personer som har varit delaktiga i bortförandet. Förundersökningen är nedlagd med motiveringen att brottet har begåtts utomlands och att bevisning inte finns tillgänglig här. Åklagaren har inte heller ansett att det funnits förutsättningar för att begära internationell rättslig hjälp.

Exemplet ovan belyser även de svårigheter som uppkommer när hot- och riskbedömningar ska göras beträffande personer som inte är direkt nåbara för svenska myndigheter och därför inte heller kan erbjudas svenska stöd- och skyddsåtgärder.

5.2 Försök och förberedelse

En del av brotten i de granskade ärendena har rubricerats som försök eller förberedelse till äktenskapstvång.

För att ett straffbart försök ska föreligga krävs enligt 23 kap. 1 § brottsbalken att gärningspersonen har påbörjat utförandet av brottet och att det antingen förelegat fara för brottets fullbordan eller att sådan fara varit utesluten endast på grund av tillfälliga omständigheter. Av prop. 2013/14:208 s. 63 framgår att ett försök till äktenskapstvång föreligger när gärningspersonen "... har påbörjat utförandet av något av de rekvisit som ingår i gärningsbeskrivningen för äktenskapstvång, dvs. att genom olaga tvång eller utnyttjande av utsatt belägenhet förmå en person att ingå ett äktenskap eller en äktenskapsliknande förbindelse [...]. Försökspunkten torde också förutsätta att handlandet sker utan avbrott, eftersom gärningsmannen i annat fall inte torde anses som tillräckligt bestämd i sitt uppsåt. Ansvar skulle därmed kunna vara uteslutet på den grunden att vigselceremonin inte är tänkt att följa omedelbart efter ankomsten till det andra landet.”

En av invändningarna i en del av de granskade ärendena har varit just att äktenskapet skulle ingås vid en senare men obestämd tidpunkt.

För att ansvar för förberedelse ska kunna komma i fråga krävs enligt 23 kap. 2 § brottsbalken att någon *antingen* lämnar eller tar emot pengar eller annat som betalning för ett brott eller för att täcka kostnader för utförande av ett brott *eller* tar befattning med något som är särskilt ägnat att användas som hjälpmedel vid ett brott. Det är alltså inte fråga om straffbar förberedelse att på annat sätt planera ett brott.

Planeringen av ett tvångsäktenskap kan i vissa fall innefatta handlingar som är straffbara som förberedelse till äktenskapstvång. För att ett sådant brott ska föreligga måste vissa konkreta åtgärder ha vidtagits, t.ex. utväxlande av pengar eller gåvor mellan familjerna. Det förtjänar att påpekas att inte varje samtal eller påtryckning om att äktenskap ska ingås utgör en straffbar förberedelse. I några av de granskade ärendena har det framkommit uppgifter om att diskussioner förekommit om att målsäganden ska giftas bort men inga

andra närmare åtgärder har vidtagits för att denna plan ska förverkligas. I dessa fall är förberedelsepunkten alltså inte uppnådd.

Ett exempel på en förundersökning angående förberedelse till äktenskapstvång som nedlagts på grund av att det saknas anledning att anta att brott som hör under allmänt åtal har förövats

Målsäganden, som var 14 år, berättade att hon fick prova moderns gamla brudklänning och blev sminkad. Sedan tog hennes far kort på henne och sa att fotografierna skulle skickas till släktingar. Fadern planerade en resa tillsammans med målsäganden för att träffa släktingar utomlands. Skolan gjorde en orosanmälan till sociala myndigheter då det fanns uppgifter om att det saknades en ledighetsansökan med anledning av den planerade resan. Sociala myndigheter gjorde ett omedelbart omhändertagande av målsäganden. Omhändertagandet hävdades senare då det uppdagades att det fanns en ansökan om ledighet. Av anteckningar från ett planeringsmöte på Barnahus framgår att föräldrarna tidigare hade uppgivit till de sociala myndigheterna att målsägandens resa var en nöjesresa för att besöka släktingar. Föräldrarna nekade till att flickan skulle giftas bort.

Detta och nästa exempel belyser skillnaderna mellan vad som med ett normalt språkbruk är förberedelse och vad som är straffbar förberedelse.

Ett annat exempel på en förundersökning angående förberedelse till äktenskapstvång och vilseledande till tvångsäktenskapsresa som nedlagts på grund av att det saknas anledning att anta att brott som hör under allmänt åtal har förövats

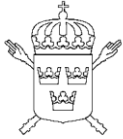
En 18-årig man har berättat för en lärare att hans pappa och farbror planerade ett äktenskap mellan honom och en kusin i hemlandet. Det planerades en resa till hemlandet i anledning av att en släkting avlidit men målsäganden befarade att han då skulle bli bortgift. Målsäganden uppgav vidare att en 13-årig släkting utomlands tagit sitt liv i anledning av ett planerat tvångsäktenskap. Målsäganden berättade även om en tydlig hedersproblematik i olika avseenden och att det hållits en förlovningsfest i hans utevaro. I samband med festen träffade han sin blivande fru. Under natten efter förlovningsfesten sa hans far och farbröder till målsäganden att han var tvungen att gifta sig med flickan annars skulle de förskjuta honom. I anledning av dessa uppgifter omhändertogs målsäganden av sociala myndigheter och den förestående resan blev inte av. De sociala myndigheterna pratade med föräldrarna som då uppgav att barnen får gifta sig med vem de vill. Föräldrarna bekräftade inte målsägandens berättelse.

5.3 Behov av metodstöd

Lagstiftningen är ny och metodstöd saknas. Av punkt B.16 i utvecklingscentrumens verksamhetsplan 2016 framgår att ett enkelt metodstöd i form av en

sida på Åklagarmyndighetens intranät Rånet ska utvecklas. Vid sådant förhållande och då de granskade ärendena i huvudsak har handlagts på ett ändamålsenligt sätt saknas det i nuläget anledning att vidta ytterligare kvalitetshöjande åtgärder.

Utvecklingscentrumet har i enlighet med regeringsbeslutet samrått med Polismyndigheten, närmare bestämt med denna myndighets Utvecklingscentrum Mitt. Det råder enighet mellan utvecklingscentrumen om att målsättningen är att tillhandahålla Polis- och Åklagarmyndigheternas personal ett gemensamt metodstöd.

Äktenskapstvång samt vilseledande till tvångsäktenskapsresa

Frågeformulär

AM-

K-nr:

1. Anmälningsdatum:

2. Brottsrubricering:

- äktenskapstvång
- vilseledande till tvångsäktenskapsresa
- försök till äktenskapstvång
- förberedelse till äktenskapstvång

3. Anmälare:

- polis
- sociala myndigheter
- migrationsverket
- skola
- målsägande
- annan kommentar:

4. Hur brottet uppdagats:

- polis
- sociala myndigheter
- migrationsverket
- skola
- målsägande
- annan kommentar:

5. Har samverkan skett med andra myndigheter

- polis
- sociala myndigheter
- migrationsverket
- skola
- nej

6. Målsägandens ålder

- upp till 12 år
- 13 år
- 14 år
- 15 år
- 16 år
- 17 år
- 18 år eller däröver kommentar:
- uppgift saknas
- uppgift osäker

7. Målsägandens kön:

- man
- kvinna

8. Är när äktenskapet har ingåtts eller brottet i övrigt begåtts:

9. Land där äktenskapet ingåtts eller brottet i övrigt begåtts:

10. Målsäganden har enligt egen uppgift samtyckt till äktenskapet (gäller endast personer under 18 år)

- ja
- nej
- framgår ej
- målsäganden ej hörd

11. Målsäganden har enligt egen uppgift utsatts för olaga tvång

- ja
- nej
- framgår ej
- målsäganden ej hörd

12. Målsäganden har enligt egen uppgift befunnit sig i en utsatt belägenhet

- ja
- nej
- framgår ej
- målsäganden ej hörd

13. Finns annan bevisning som indikerar att brott har begåtts?

- ja kommentar:
- nej

14. Målsägandens relation till misstänkt:

- familj kommentar:
- övriga släktingar kommentar:
- övriga kommentar:
- går ej att utreda

15. Har målsäganden förhört

- ja
- nej

16. Har målsäganden medverkat under utredningen

- ja
- nej kommentar:

17. Målsägandebitråde förordnad

- ja
- nej

18. Särskild företrädare för barn förordnad enligt 1 § (lag 1999:997) om särskild företrädare för barn

- ja
- nej

19. Särskild företrädare för barn förordnad enligt 2 § (lag 1999:997) om särskild företrädare för barn

- ja
- nej

20. Antal misstänkta:

- 1
- 2
- 3
- 4 eller fler
- okänt

21. Misstänkts kön

- man, antal
- kvinna, antal

22. Förhör med misstänkt/a

- ja
- nej

23. Offentlig försvarare förordnad?

- ja
- nej

24. Åklagarinträde?

- ja datum:

25. Antal dagar från anmälan till åklagarinträde

- 0-2 dagar
- 3-5 dagar
- 6-8 dagar
- 8 dagar eller mer kommentar:

26. Förundersökningen

- pågår
- ej inledd kommentar:
- nedlagd kommentar:
- fu återlämnad till polis

27. Förekommer dokumenterade direktiv

- ja
- nej

28. Är direktiven ändamålsenliga för brottstypen ifråga

- ja
- nej
- till viss del kommentar:

29. Är direktiven utförda

- ja
- nej
- till viss del kommentar:

30. Var avskrivningsbeslutet riktigt?

- ja
- nej
- det borde under förundersökningen ha vidtagits fler utredningsåtgärder men det finns i nuläget inte tillräckliga skäl att återuppta förundersökningen

31. Var avskrivningsgrunden riktig?

- ja
- nej kommentar:

32. Reella tvångsmedel

- ja typ av tvångsmedel:
- nej

33. Personella tvångsmedel

- ja typ av tvångsmedel:
- nej

34. Förekomst av internationell rättslig hjälp i ärendet

- ja kommentar:
- nej

35. Samarbete med utländska myndigheter

- ja kommentar:
- nej

36. Handläggande enhet hos Polisen:

37. Handläggande åklagarkammare:

38. Åklagares tjänstetitel: